

PODRUČNA KULTURNO-POVIJESNA ZBIRKA MALI IŽ REGIONAL CULTURAL-HISTORICAL COLLECTION MALI IŽ

1/7-31/8
2024

PON. -SUB. 18-22 H
MON. -SAT. 18-22 H

WWW.NMZ.HR

PODRUČNA KULTURNO-POVIJESNA ZBIRKA MALI IŽ

Mali Iž na otoku Ižu selo je koje se sastoji od zaseoka – Mućel, Makovac i Porovac i dvije luke – Komaševa i Knež.

Poslije Prvog svjetskog rata od 1918. do 1923. nalazi se u trećoj talijanskoj okupacijskoj zoni, potom u Kraljevini Jugoslaviji, srezu Preko.

Okupiran od fašističke Italije, od 12. travnja 1941. do 9. rujna 1943. u sastavu je tzv. zadarske prefektуре pokrajine Dalmacije.

Od tada do kraja rata nalazi se u oslobođenom području kotara Preko i okruga Zadar.

Drugi svjetski rat ostavio je neizbrisiv trag na stanovništvu otoka Iža.

Talijanski okupatori bili su krivci za iznimno teške zločine na zadarskom otočju, bivšem kotaru Preko. Pored pljačke, maltretiranja stanovništva i zabrane ljudskih prava i sloboda, za nešto više od 28 mjeseci (od 12. travnja 1941. do 9. rujna 1943.) – okupatori su strijeljali 118 osoba, internirali u koncentracijske logore 1240 osoba, zatvorili 157 osoba te zapalili 291 kuću. Prvi i najteži zločin počinili su u Velom Ižu 27. srpnja 1942. kada su strijeljali sedam veloiških mladića zato što su prevozili maloiške ustanike s otoka ili pak zbog suradnje s njima. Cjelokupno lokalno stanovništvo bilo je prisiljeno prisustvovati tom zločinu.

Tragajući za maloiškim ustanicima na Dugom otoku, mučki su ubili jednog ranjenog ustanika i strijeljali šest starijih muškaraca, 6. kolovoza 1942.

Uhitili su i internirali iz Malog Iža:

- 14. siječnja 1942. dvojicu,
- 29. lipnja 1942. jednu sedmeročlanu obitelj,
- 20. srpnja 1942. 80 mještana,
- poslije ustanka od 26. srpnja 1942. još 361 mještanina.

Dana 28. srpnja 1942. započela je pljačka po Malom Ižu. Talijanski vojnici i pripadnici protukomunističke milicije (MVAC) opljačkali su sve što se moglo pronaći u kućama: rublje, novac, zlatninu, hranu, ovce, koze, perad itd.

Pljačkanje je nastavljeno i kasnije. U noći s 5. na 6. lipnja 1943. talijanski vojnici ponovo opljačkali Mali Iž, pri čemu su zapalili 72 stambene kuće i 7 gospodarskih zgrada. Kapetan Melocchi osobno je ubio djevojku koja se suprotstavila paljenju kuća i navedenom razbojništvu.

REGIONAL CULTURAL-HISTORICAL COLLECTION MALI IŽ

Mali Iž on the island of Iž is a small scattered village, with hamlets - Mućel, Makovac, and Porovac and two harbors - Komaševa and Knež.

After The First World War, from 1918 to 1923, it was a part of the third Italian occupation zone, then in the Kingdom of Yugoslavia, Preko County.

Occupied by fascist Italy, from April 12th, 1941 to September 9th, 1943, it was part of the so-called Zadar Prefecture of Dalmatia Province.

From then until the end of the war, it was located in the liberated area of Preko County and Zadar district.

The crimes of the Italian occupier on the Zadar archipelago, i.e. the former district of Preko, are grave. Besides robbery, mistreatment of the population, and the prohibition of human rights and freedoms, in a little more than 28 months (from April 12th, 1941 till September 9th, 1943) - they shot 118 people, took 1,240 people in concentration camps, imprisoned 157 people and burned 291 houses.

The first and heaviest crime was committed in Veli Iž on July 27th, 1942 when they shot seven young men from Veli Iž because they were transporting rebels from Mali Iž or collaborating with them. The entire local population was forced to witness the crime.

Searching for rebels from Mali Iž on the island of Dugi otok they brutally killed one wounded rebel and shot six elderly men on August 6th, 1942.

They arrested and interned from Mali Iž:

- on January 14th, 1942 two people,
- on June 29th, 1942 a seven-member family,
- on July 20th, 1942, 80 inhabitants,
- after the uprising on July 26th, 1942 another 361 inhabitants were arrested and interned.

On July 28th, 1942 the robbery of Mali Iž. Italian soldiers and members of the anti-communist police (MVAC) robbed everything they found in the houses: clothes, money, gold, food, sheep, goats, poultry, etc.

The robbery continued later and on the night of June 5/6th, 1943, Italian soldiers once again robbed Mali Iž, and burned 72 residential houses and 7 outbuildings. Captain Melocchi personally killed a girl who opposed the burning of the houses.

**Impressum
Izložba**

Organizator izložbe:
Narodni muzej Zadar

Stručna koncepcija:
Ivana Dražić

Kustosica izložbe i likovni postav:
Ivana Dražić, Hrvoje Perica

Tehnička realizacija:
Ivan Klapan i Milan Marinković

Katalog

Izdavač:
Narodni muzej Zadar

Za izdavača:
Vesna Sabolić,
v.d. ravnateljice NMZ

Tekst:
Ivana Dražić

Fotografije:
Ivana Dražić

Grafičko oblikovanje i priprema:
Ivana Dražić, NMZ

Naklada:
100 primjerka